

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-34>

УДК 336.225

Людвенко Дмитро Віталійович

доктор економічних наук, доцент,
старший науковий співробітник відділу економіки аграрного виробництва,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7908-5718>

Томілова-Яремчук Надія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6409-7487>

Хомовий Сергій Михайлович

економічних наук, доцент, д
оцент кафедри обліку і оподаткування,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7483-7426>

Заболотний Вячеслав Сергійович

економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1172-5966>

Курмазенко Олег Васильович

аспірант,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6365-2706>

Dmytro Liudvenko

National Scientific Center "Institute of agrarian economics"

Nadiia Tomilova-Yaremchuk, Serhii Khomovyi, Viacheslav Zabolotnyi

Bila Tserkva National Agrarian University

Oleh Kurmazenko

National Scientific Center "Institute of agrarian economics"

**ОЦІНКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІСКАЛЬНОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ
ПО МІСЦЕВИМ ПОДАТКАМ ТА ЗБОРАМ:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКА ПРАКТИКА**

**ASSESSMENT OF THE INFORMATION SECURITY
OF THE FISCAL AUDIT OF CALCULATIONS
WITH THE LOCAL TAXES AND FEES BUDGET:
INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UKRAINIAN PRACTICE**

Анотація. У статті досліджено проблему оцінки інформаційного забезпечення фіскального аудиту розрахунків з бюджетом за місцевими податками і зборами. На основі аналізу міжнародного досвіду визначено ключові напрями вдосконалення інформаційних систем податкового контролю, такі як впровадження сучасних цифрових технологій, автоматизація процесів збору та аналізу даних, інтеграція інформаційних платформ. Особливу увагу приділено оцінці сучасного стану інформаційного забезпечення фіскального аудиту в Україні та виокремлено основні проблеми: низький рівень автоматизації, фрагментарність інформаційних систем та обмежений доступ до даних. Ключовими аспектами огляду є аналіз сучасних інформаційних сис-

тем і технологій, що використовуються в міжнародній практиці для проведення фіскального аудиту; оцінка рівня розвитку інформаційного забезпечення податкового аудиту в Україні; розробка рекомендацій щодо адаптації міжнародного досвіду до української практики; створення інтегрованої інформаційної платформи контролю розрахунків з бюджетом за місцевими податками і зборами. Актуальність теми зумовлена для подальшого розвитку податкової системи України, підвищення її ефективності та забезпечення сталого економічного зростання на регіональному рівні.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, фіскальний аудит, місцеві податки, цифрові технології, міжнародний досвід.

Summary. The article examines the problem of assessing the information support of fiscal audit of settlements with the budget for local taxes and fees. Based on the analysis of international experience, key areas of improvement of tax control information systems are identified, such as the introduction of modern digital technologies, automation of data collection and analysis processes, and integration of information platforms. Particular attention is paid to assessing the current state of information support for fiscal audit in Ukraine and the main problems are identified: low level of automation, fragmentation of information systems, and limited access to data. Improving the information support of fiscal audit of settlements with the budget on local taxes and fees is one of the key tasks in ensuring the transparency and efficiency of the tax system. In modern conditions of globalization and digitalization of economic processes, the importance of information support of fiscal audit as a tool for increasing tax payment discipline and preventing tax evasion is increasing. The main problems in this area are: 1. Insufficient integration of tax information systems with modern data processing technologies. 2. Low level of automation of the processes of collecting, processing and analyzing information on local deductions and payments. 3. Lack of unified standards and approaches to conducting fiscal audits in the context of decentralization. 4. Limited access of regulatory authorities to relevant and reliable information on taxpayers' financial transactions. 5. Insufficient use of international experience in implementing information technologies for monitoring and auditing payments to the budget. Studying international experience in this matter is important for organizing information support for fiscal audit, adapting and implementing effective practices into the national tax system. Solving the tasks set will contribute to improving the administration of local payments and fees, increasing revenues to the budgets of territorial communities, increasing public trust in tax authorities, and ensuring the economic security of the country. The key aspects of the review are the analysis of modern information systems and technologies used in international practice for conducting fiscal audits; assessment of the level of development of information support for tax audits in Ukraine; development of recommendations for adapting international experience to Ukrainian practice; creation of an integrated information platform for controlling settlements with the budget for local taxes and fees. The relevance of the topic is due to the further development of the tax system of Ukraine, increasing its efficiency and ensuring sustainable economic growth at the regional level.

Keywords: information support, fiscal audit, local taxes, digital technologies, international experience.

Постановка проблеми. Удосконалення інформаційного забезпечення фіскального аудиту розрахунків з бюджетом за місцевими податками і зборами є одним із ключових завдань у забезпеченні прозорості та ефективності податкової системи. У сучасних умовах глобалізації та цифровізації економічних процесів зростає значення інформаційного забезпечення фіскального аудиту як інструменту підвищення дисципліни сплати податкових платежів та запобігання їх ухиленню.

Країни з розвиненими фіскальними системами забезпечують ефективність податкових перевірок з використанням цифрових платформ, систем штучного інтелекту, технологій блокчейн та Big Data. Проте, вітчизняне інформаційне забезпечення фіскального аудиту знаходиться на стадії розвитку, що призводить до низького рівня виявлення ризикових операцій та значних втрат бюджету від податкових порушень.

Вивчення міжнародного досвіду в даному питанні є важливим для організації інформаційного забезпечення фіскального аудиту, адаптації та імплементація ефективних практик в національну податкову систему. Вирішення поставлених завдань сприятиме удосконаленню

адміністрування місцевих платежів та зборів, збільшенню надходжень до бюджетів територіальних громад, підвищенню довіри населення до податкових органів та забезпеченню економічної безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження процесу фіскального аудиту внесли деякі зарубіжні вчені, як А. Афонсо [1], Д. Даймонд [4], М. Деверо [3], Р. Перротті [5], Г. Табелліні [6], В. Танзі [7]. Питання застосування зарубіжних практик при побудові національної системи податкового адміністрування деталізовані в численних публікаціях відомих вітчизняних науковців, зокрема В. Андрущенко [8], З. Варналій [10], О. Василик [11], О. Данілова [14] та інші. Проте не зважаючи на широке трактування у науковій літературі проблеми формування досконалої системи податкового адміністрування, до тепер не всі аспекти цієї складної та багатогранної проблеми з'ясовано та належно обґрунтовано. Наразі, попри численні дослідження різних аспектів інформаційного забезпечення фіскального аудиту розрахунків з місцевим бюджетом по податкам і зборів не зменшують значення існуючих наукових висновків, де

огляд даної проблематики потребує подальшого розгляду.

Мета статті проаналізувати міжнародний досвід формування доходів місцевих бюджетів, оцінити стан і проблеми та розробити науково-обґрунтовані рекомендації вдосконалення інформаційного забезпечення фіскального аудиту в Україні з урахуванням сучасних цифрових технологій та кращих практик зарубіжних країн.

Досягнення поставлених завдань дозволить забезпечити прозорість і ефективність фіскального контролю, зменшити ризики ухилення від сплати обов'язкових платежів, підвищити рівень довіри до податкових органів і збільшити надходження до місцевих бюджетів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині, у сучасних ринкових умовах податкова система стає одним із ключових інструментів регулювання економічних і соціальних процесів у державі та є важливим індикатором економічного розвитку й стабільності. Загальновідомо, що основою економічної діяльності місцевих органів влади є бюджети територіальних громад, які забезпечують фінансування закладів охорони здоров'я, освіти, культури, соціального захисту. В умовах децентралізації управління фінансами та розширення повноважень, надзвичайно важливим завданням для місцевих громад є благоустрій населених пунктів, а також формування доходів власних бюджетів та пошук шляхів їх збільшення.

Вирішення даного питання забезпечить зростання фінансової самостійності та незалежності органів самоврядування на місцях та якості виконання покладених на них завдань і обов'язків. Отже, ґрунтовний огляд вивчення досвіду зарубіжних країн щодо формування доходів місцевих бюджетів та визначення можливості його застосування в Україні є необхідним.

Основним джерелом прибутків місцевих бюджетів у розвинених європейських країнах є

власні доходи. Наприклад, в Австрії та Швеції вони становлять понад 80% профіту місцевих бюджетів; Фінляндії та Швейцарії – понад 70%; Данії та Франції – 67% та 63% відповідно; Норвегії та Іспанії – 56% та 50% [21] (рис. 1).

Основу власних доходів локальних бюджетів значної низької країн Євросони становлять надходження від місцевих податків і зборів. Саме через ці платежі здійснюється фінансування діяльності органів місцевого самоврядування та є джерелом забезпечення виконання їх повноважень.

Дослідження демонструє, що питома вага локальних податків і зборів у загальному обсязі власних доходів місцевих бюджетів з 51% [17, с. 150] і вище показана на рис. 2.

Вітчизняна частка місцевих податків і зборів у структурі власних і закріплених доходів локальних бюджетів становить 21%. Отже, існує потреба у збільшенні дохідної спроможності балансу видатків та прибутків територіальних громад. Основна мета – врахувати місцеві платежі та збори як одне з найбільш потенційних джерел наповнення локальних бюджетів.

Місцеві податки та збори активно запроваджуються та стягуються з усіх рівнів місцевого самоврядування в країнах світу. Наприклад, в унітарній державі Франції, вони включають комуни, регіони та департаменти. До місцевих податків і зборів належать також ті фіскальні платежі, які у федеральних землях використовуються самими суб'єктами федерації: у Німеччині це землі, а в США – штати. Отже, кожен рівень місцевого самоврядування застосовує свою систему місцевих податків.

Іншою особливістю місцевих податків і зборів у країнах Європи та США є їх масовість. Місцеві платежі сплачують практично всі (доросле населення), незалежно від соціального статусу та рівня доходу. Так, у США сім'я з чотирьох осіб із річним доходом \$50 тис. сплачує у вигляді міс-

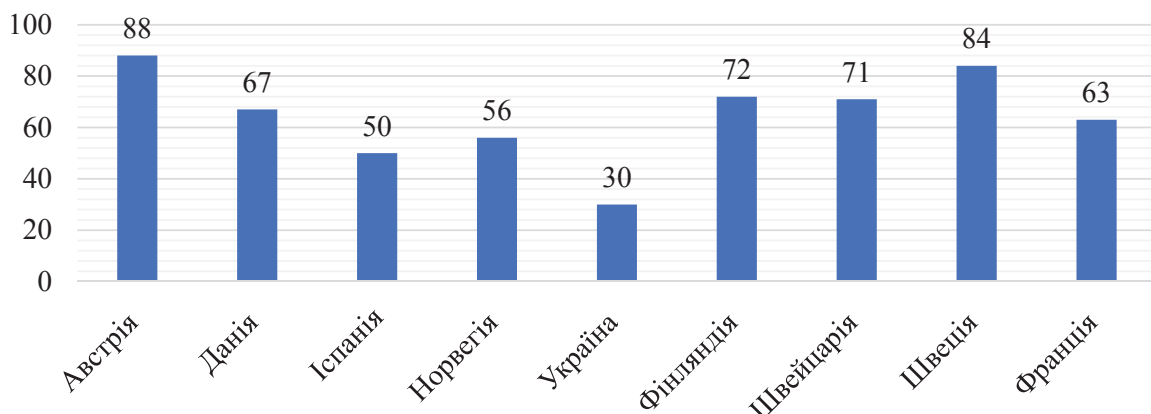

Рисунок 1 – Питома вага власних доходів у структурі доходів місцевих бюджетів окремих країн світу, %

Джерело: [13]

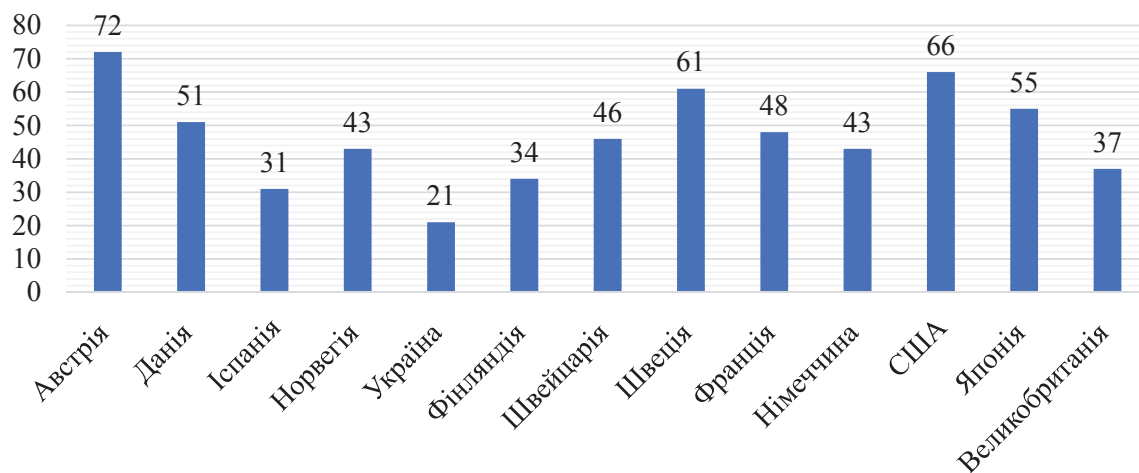

Рисунок 2 – Питома вага місцевих податків і зборів у структурі доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) окремих країн світу, %

Джерело: [13]

цевих податків у середньому \$4,4 тис. на рік, або 8,9% свого доходу. Загалом цей показник в одних державах є мінімальним і становить 3,5%, а в інших сягає 14% від доходу сімей цієї категорії» [20, с. 22].

Особливістю місцевих податків і зборів у зарубіжних країнах є їх регресивний характер, тобто зі зростанням доходів населення частка локальних платежів зменшується по відношенню до загальної суми доходів. Проте, у деяких країнах світу (Фінляндія, Норвегія, Іспанія, Швеція, Швейцарія), використовується прогресивна шкала місцевих фіскальних зборів для оподаткування особистого майна громадян.

Більшість розвинутих країн світу мають надійну правову базу для застосування місцевих податків і зборів, яка гарантується основними законодавчим документом – Конституцією. Світовий досвід використання місцевого оподаткування демонструє, що кожна країна має особисту практику локального подолання ухилення від сплати податків і зборів, виходячи з власного історичного аспекту, ознак економічного розвитку тощо. Низька країн ЄС та світу використовують численні місцеві податки та збори: « у Франції – понад 40, у Німеччині – 55, в Італії – близько 70, у Бельгії – близько 100» [12, с. 135].

Також, активно практикуються у Франції інші місцеві платежі: «податки та збори за встановлення електроосвітлення, податок на прибирання територій; місцеві збори на розробку шахт; борг на автотранспорт; на розробку депозити тощо. Фіскальні місцеві ставки, які належать до їх компетенції, нині визначаються органами влади самостійно при формуванні бюджету на наступний рік, але в межах, встановлених законом, Національними зборами (парламентом Франція) найвишого рівня» [2].

Не менш важливим є досвід Норвегії, яка першою в ЄС запровадила Закон про місцеве самоврядування («Закон Олдермена», 1837 р.). Відповідно до чинного законодавства, вона має дворівневу систему місцевого самоврядування, що утворює 19 округів і 431 муніципалітет. Столиця (Осло), отримала особливий статус, одночасно є графством і муніципалітетом. Округи та муніципалітети мають різні функції і є незалежними. Практика Норвегії має «кілька систем збору податків», у тому числі муніципалітети самостійно збирають «муніципальні» – частину міських платежів» [18, с. 31].

Отже, зарубіжна практика формування доходів місцевих бюджетів демонструє про доцільність активного використання локального оподаткування їх наповнення.

Державна податкова служба України активно впроваджує цифрові інструменти в роботу з вітчизняними платниками. Нині, на офіційному веб-порталі ДПС України (sfs.gov.ua), платникам податків доступна низька електронних сервісів, основними з яких є: «Загальнодоступний інформаційно-довідковий ресурс», «Електронний кабінет», «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера», «Кваліфікований надавач електронних довірчих послуг», «Електронна звітність», «Відомості з реєстрів», «Реєстр індивідуальних податкових консультацій», «Пульс» [15].

Не менш важливим елементом механізму фіскального аудиту в контексті використання цифрових технологій є електронний кабінет платника податків, який забезпечує електронну форму взаємодії користувача з державними (зокрема, контролюючими) органами.

Вважаємо, пропозицію Є.С. Дмитренка щодо закріплення в законодавчих актах норм щодо права платника податків звертатися у таких

випадках до третьої особи (а не до ДПС України), яка б фіксувала проблеми з функціонуванням електронних сервісів, розміщених на офіційному веб-порталі ДПС України та вжити заходів щодо їх усунення. Незважаючи на те, що нині податкова електронна перевірка широко використовується на практиці, дане визначення законодавчо не закріплено на державному рівні. Так, Податковий кодекс України прописує електронну перевірку та окреслює її особливості, де зазначає про платників. Інформація про проведення оприлюднюється на веб-порталі Державної податкової служби України в рубриці «Податковий аудит». Пропонуємо, доцільно затвердити та записати визначення «Податковий електронний аудит» у Податковому кодексі України.

Для оптимізації проведення електронних податкових перевірок, у 2005 році, Комітет з фінансових питань Організації економічного співробітництва та розвитку в Європі (ОЕСР) розробив стандартний аудиторський файл (Standard Audit File for Tax (SAF-T)), який містить точні дані моніторингу, експортовані з початкової системи обліку. Нині, стандартний файл аудиту для податків використовується в більшості країн світу. На виконання Меморандуму у 2020 році Міністерство фінансів України розробило Концепцію запровадження електронного аудиту платників податків, яка передбачає реалізацію основних завдань до 2027 року, а саме:

1) запровадження обов'язкового подання до великих платників податків на запит контролюючого органу під час перевірки стандартного файлу аудиту (SAF-T UA) та його аналізу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення з використанням сучасних методів його проведення – з 01.01.2023;

2) запровадження обов'язкового подання стандартного файлу перевірки (SAF-T UA) усіма великими платниками податків – з 1 січня 2025 року;

3) запровадження обов'язкового подання стандартного файлу аудиту (SAF-T UA) усіма платниками ПДВ – не раніше 1 січня 2027 р.;

4) прийняття відповідних змін до податкового законодавства [15].

Незважаючи на достатню складність процедури електронної податкової перевірки Standard Audit File for Tax (SAF-T), у нормативних документах та відповідних проектах не прописаний алгоритм її проведення. Безперечно, перевагою використання податкового електронного аудиту є суттєве скорочення часу проведення фіскальних перевірок (у півтора рази) та збільшення ймовірності виявлення ухилення від сплати податків (до 90–95%) [15; 19]. Припускаємо, що попит на фіскальне консультування зростатиме паралельно з посиленням обмежень і умов оподаткування з боку держави. Фіскальний консалтинг – один із видів послуг, що надається аудиторськими компаніями підприємствам, пов'язаний з веденням податкового обліку господарської діяльності в рамках норм національного та міжнародного законодавства, у формі рекомендацій, а також супутніх дій у процесі вирішення питання при застосуванні. Консалтинг має 4 структурних напрямки, які разом поєднують національний та міжнародний рівні залучення (рис. 1).

З позиції оптимізації податкового навантаження підприємці зацікавлені у напрямі tax advisory. Напрямок допомагає в швидкому реагуванні на зміни у вітчизняному правовому полі – зменшити податкове навантаження на підприємство шляхом використання прогресивних методів і досвіду іноземних країн, які можуть бути задіяні в рамках національного законодавства (табл. 1).

1. TAX ADVISORY (консультаційні послуги за податками)	2. COMPLIANCE AND GMS (відповідальність та GMS)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Податкова діагностика ✓ Надання консультацій ✓ Структурування бізнесу ✓ Написання і вдосконалення облікових політик ✓ Супровід при переході на МСФЗ ✓ Аналіз іноземних юрисдикцій за податковими факторами з урахуванням BEPS 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Супровід бухгалтерського обліку ✓ Подання звітності ✓ Супровід оформлення іноземних працівників
ПОДАТКОВЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ	
3. TRANSFER PRICING (трансфертне ціноутворення)	4. LEGAL (юридична підтримка)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Підготовка звітності з ТЦУ ✓ Підготовка документації (аналіз ринку/операцій/ документів і тд) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Юридична діагностика ✓ Юридичний супровід; ✓ Юридичне консультування ✓ Юридичне структурування ✓ Супровід податкових перевірок та спорів

Рисунок 3 – Структурні напрями податкового консультування

Джерело: складено авторами на основі [9]

Таблиця 1 – Спектр консультаційних послуг за податками

Консультаційна послуга	Сутність
Податкова діагностика	Послуга, за допомогою якої перевіряється діяльність підприємства аби виявити та мінімізувати податкові ризики
Структурування бізнесу (податкова структуризація)	Побудова юридичного існування компанії, отримання/розпорядження/розподіл доходу, передача у власність (продаж/купівля)
Інші послуги	Супровід при переході на МСФЗ Аналіз іноземних юрисдикцій за податковими факторами з урахуванням BEPS Прорахунок наслідків податкової оптимізації, взаємодії з нерезидентами

Джерело: складено авторами на основі [16; 21]

В результаті використання послуги податкової діагностики підприємство-клієнт отримує повноцінну модель оптимізації податкового навантаження, в якій надається інформація про:

- оцінки ризиків з урахуванням тенденцій і практики використання методів оптимізації;
- методичні рекомендації щодо оптимізації податкових ризиків та зменшення розміру податків до сплати;
- оцінки податкової/судової практики з супроводом у разі наявних судових справ.

Висновки. Огляд міжнародного досвіду у вітчизняній практиці має відбуватися шляхом підвищення ефективності системи адміністрування податків. Забезпечення усіх учасників фіскальних відносин повною інформацією про сплату платежів надасть змогу досягти ефективного результату та призведе до посилення соціальної складової системи оподаткування. Удосконалення інформаційного забезпечення податкових перевірок є основною умовою забезпечення прозорості, ефективності та об'єктивності контролю за розрахунками з бюджетом за місцевими зборами. Інформаційне забезпечення податкових перевірок в Україні залишається на стадії розвитку, що зумовлено фрагментованістю фіскальних інформаційних систем та недостатньою інтеграцією з

сучасними цифровими платформами. Для підвищення ефективності фіскального аудиту розрахунків з місцевих платежів та зборів у вітчизняній практиці необхідно:

- удосконалити законодавче регулювання збору, обробки та аналізу податкової інформації;
- запровадити єдину інтегровану інформаційну платформу для взаємодії фіскальних органів, місцевих бюджетів та платників податків;
- використовувати міжнародний досвід для впровадження сучасних цифрових рішень, які забезпечать моніторинг та аналіз податкових розрахунків у режимі реального часу;
- посилити професійну підготовку фахівців податкових органів щодо роботи з інформаційними системами та цифровими технологіями.

Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню прозорості та ефективності адміністрування місцевих платежів, зменшенню податкових правопорушень, збільшенню надходжень до локальних бюджетів та зміцненню економічної безпеки України.

Отже, інтеграція кращих практик світового досвіду та розвиток інформаційного забезпечення фіскального аудиту є важливими кроками на шляху до сталого розвитку податкової системи України.

Список використаних джерел:

1. Afonso, A., & Kazemi, M. Assessing the sustainability of fiscal policies in the EU. *Journal of International Money and Finance*. 2020. No. 102. P. 102–120.
2. Corporate Tax Rates 2021. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-corporate-tax-rates.pdf>.
3. Devereux M. B., & Yu C. International Financial Integration and Crisis Contagion. *Journal of International Economics*. 2020. No. 126. P. 103–341.
4. Diamond, D. W., & Kashyap, A. K. Liquidity Requirements, Liquidity Choice and Financial Stability. *Handbook of Financial Intermediation and Banking*, 2nd Edition, Elsevier. 2020.
5. Perotti, R., & Blanchard, O. The Coronavirus and the Great Influenza Pandemic: Lessons from the 'Spanish Flu' for the Coronavirus's Potential Effects on Mortality and Economic Activity. NBER Working Paper No. 26866. 2020.
6. Tabellini, G. Risk Sharing and Redistribution: An Approach with Endogenous Status. *American Economic Review*. 2020. No. 110 (5). P. 1315–1351.
7. Tanzi, V. The Economic Role of the State in the 21st Century. *International Journal of Political Economy*. 2021. No.50 (2). P. 85–98.
8. Андрущенко В.П. Філософія освіти в сучасному світі: виклики та перспективи. *Вища освіта України*. 2020. № 1. С. 5–12.
9. Бурова Т.А. Інформаційні основи облікової політики та шляхи їх удосконалення. *Науковий вісник Полісся*. 2019. № 2(6). С. 73–78.

10. Варналій З.С., Ткачук О.В. Державна політика протидії тіньовій економіці в Україні. *Економіка та держава*, 2021. № 3. С. 9–14.
11. Василик О.Д., Павлюк К.В. Фінансова система України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Фінанси України*. 2020. № 7. С. 23–35.
12. Гостева О.Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах: досвід та напрями застосування в Україні. *Економіка та право*. 2020. № 3. С. 134–139.
13. Грабчак К.М., Матвійчук В.І. Формування дохідної частини місцевих бюджетів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економіка і організація управління*. 2018. № 3 (31). С. 149–159.
14. Данілова О.М. Інноваційні підходи до управління персоналом в умовах цифрової економіки. *Економічний вісник*. 2021. № 4. С. 45–52.
15. Дмитренко Е.С. Становлення та розвиток інституту електронної податкової перевірки суб'єктів господарювання в Україні. *Економіка та право*. 2022. № 1. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2022.01.079>
16. Дробот В. Консультаційні послуги для інвестора: податкова діагностика (due diligence) та податкове структурування: консультування компанії надання професійних послуг. URL: <https://www.deloitte.com/ua/uk/services/tax/services/due-diligence-and-tax-structuring.html> (дата звернення 06.02.2025).
17. Золотницька Ю.В. Обліково-аналітичне забезпечення податкового планування суб'єктів господарювання. *Economy and Society: modern foundation for human developmen: proceedings of the International Scientific Conference*. Leipzig, Germany: Baltija Publishing, 31 жовтня 2018 р. С. 178–181.
18. Калкуле Е. Структура і розподіл повноважень у системі місцевого самоврядування Норвегії. *Економічний часопис-XXI*. 2019. № 11–12. С. 31–32.
19. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Оришака О.В. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2020. № 1–2. С. 202–210.
20. Корецька С.О. Формування місцевих бюджетів України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 21. С. 21–24.
21. Людвенко, Д.В., Томілова-Яремчук, Н.О., Крупа, Н.М., Непочатенко, А.В., & Камінецька, О.В. Шляхи інтеграції діджиталізації в управління податками: досвід вітчизняної і світової стратегії. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. No. (14). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14648946>

References:

1. Afonso, A., & Kazemi, M. (2020). Assessing the sustainability of fiscal policies in the EU. *Journal of International Money and Finance*, no. 102, pp. 102–120.
2. Corporate Tax Rates 2021. Available at: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-corporate-tax-rates.pdf>
3. Devereux, M. B., & Yu, C. (2020). International Financial Integration and Crisis Contagion. *Journal of International Economics*, no. 126, pp. 103–341.
4. Diamond, D. W., & Kashyap, A. K. (2020). Liquidity Requirements, Liquidity Choice and Financial Stability. *Handbook of Financial Intermediation and Banking*, 2nd Edition, Elsevier.
5. Perotti, R., & Blanchard, O. (2020). The Coronavirus and the Great Influenza Pandemic: Lessons from the 'Spanish Flu' for the Coronavirus's Potential Effects on Mortality and Economic Activity. NBER Working Paper No. 26866.
6. Tabellini, G. (2020). Risk Sharing and Redistribution: An Approach with Endogenous Status. *American Economic Review*, no. 110 (5), pp. 1315–1351.
7. Tanzi, V. (2021). The Economic Role of the State in the 21st Century. *International Journal of Political Economy*, no. 50 (2), pp. 85–98.
8. Andrushchenko V. P. (2020). Filosofiya osvity v suchasnomu sviti: vyklyky ta perspektyvy [Philosophy of education in the modern world: challenges and prospects]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, no. 1, 5–12 p. (in Ukrainian).
9. Burova T. A. (2019). Informatsiyni osnovy oblikovoyi polityky ta shlyakhy yikh udoskonalennya [information foundations of accounting policy and ways to improve them]. *Naukovyy visnyk Polissya*. no. 2(6). pp. 73–78. (in Ukrainian).
10. Varnaliy Z. S., Tkachuk O. V. (2021). Derzhavna polityka protydyiyi tin'oviy ekonomitsi v Ukraini [State policy to combat the shadow economy in Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*. no. 3, pp. 9–14. (in Ukrainian).
11. Vasylyk O. D., Pavlyuk K. V. (2020). Finansova systema Ukrainy: suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku [Financial system of Ukraine: current state and development prospects]. *Finansy Ukrainy*. no. 7, pp. 23–35. (in Ukrainian).
12. Hostyeva O. Yu. (2020). Mistsevi podatky v zarubizhnykh krayinakh: dosvid ta napryamky zastosuvannya v Ukraini [Local taxes in foreign countries: experience and directions of application in Ukraine]. *Ekonomika i pravo*. no. 3. pp. 134–139. (in Ukrainian).
13. Hrabchak K. M., Matviychuk V. I. (2019). Formuvannya dokhidnoyi chastyny mistsevykh byudzhetyv: vitchyznyanyu ta zarubizhnyy dosvid [Formation of the revenue part of local budgets: domestic and foreign experience]. *Ekonomika ta orhanizatsiya upravlinnya*. no. 3 (31). pp. 149–159. (in Ukrainian).
14. Danilova O. M. (2021). Innovatsiyni pidkhody do upravlinnya personalom u tsyfrovoy ekonomitsi [Innovative approaches to personnel management in the digital economy]. *Ekonomichnyy visnyk*. no. 4, pp. 45–52. (in Ukrainian).
15. Dmytrenko Ye. S. (2022). Stanovlennya ta rozvytok instytutu elektronnoho podatkovoho audytu sub'yektiv hospodaryuvannya v Ukraini [Formation and development of the institute of electronic tax audit

of business entities in Ukraine]. *Ekonomika i pravo*. no. 1. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2022.01.079>. (in Ukrainian).

16. Drobot V. Konsal'tynhovi posluhy dlya investoriv: podatkova diahnostyka (due diligence) ta podatkovye strukturuvannya: konsal'tynh kompaniy profesiynykh posluh. [Consulting services for investors: tax diagnostics (due diligence) and tax structuring: consulting of professional services companies]. Available at: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/tax/solutions/due-diligence-and-taxstructuring.html> (in Ukrainian)

17. Zolotnyts'ka Yu. (October 31, 2019). V. Oblikovo-analitychne zabezpechennya podatkovoho planuvannya sub'yektiv hospodaryuvannya [Accounting and analytical support for tax planning of business entities]. *Ekonomika i suspil'stvo: suchasna osnova rozvytku lyudyny: materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi*. Pp. 178–181. Leyptsyh, Nimechchyna: Baltija Publishing. Available at: <http://surl.li/dgvam>. (in Ukrainian)

18. Kalkule E. (2019). Struktura ta rozpodil povnovazhen' u systemi mistsevykh. Samovryaduvannya Norvehiyi [Structure and distribution of powers in the system of local. self-government of Norway]. *Ekonomichnyy zhurnal-XXI*. no. 11–12. pp. 31–32. (in Ukrainian)

19. Kononenko L. V., Nazarova H. B., Oryshaka O. V. (2020). Orhanizatsiya obliku ta audytu podatkovykh i platizhnykh rozrakhunkiv v umovakh vykorystannya suchasnoho informatsiynoho zabezpechennya [Organization of accounting and audit of tax and payment settlements in the conditions of using modern information support]. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky*. no. 1–2. pp. 202–210. Available at: <http://surl.li/dguzm>. (in Ukrainian).

20. Korets'ka S. O. (2023). Formuvannya mistsevykh byudzhetyv Ukrainy [Formation of local budgets of Ukraine. Investments: practice and experience]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. no. 21. pp. 21–24. (in Ukrainian).

21. Lyudvenko D. V., Tomilova-Yaremchuk N. O., Krupa N. M., Nepochatenko A. V., Kaminets'ka O. V. (2025). Shlyakhy intehratsiyi tsyfrovizatsiyi v podatkovye administruvannya: dosvid vitchyznyanoyi ta svitovoyi stratehiyi [Ways of integrating digitalization into tax administration: experience of domestic and global strategy]. *Dosyahnennya ekonomichnoyi nauky: perspektyvy ta innovatsiyi*, no. (14). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14648946> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 06.02.2025